

bør løse dem. Fremstillingen illustreres med en Række Exempler under Kapiteloverskrifter som: Reklameetik, Prispolitik i erhvervsetisk Belysning og Om unfair Handelsmetoder.

Forfatteren lægger stor Vægt paa, at der er Tale om en rent deskriptiv Videnskab, som »ikke har til Opgave at docere denne eller hin Moral-lære, men objektivt at undersøge de etiske Normer og moralske Forestillinger, der behersker Erhvervslivet og dets Udøvere« (Side 9, jvnf. 27 og 30). Den deskriptive Erhvervsetik er herefter altsaa en Gren af Sociologien. — Til Trods for denne tydelige Erklæring er Skriftet dog stærkt præget af Forfatterens personlige Opfattelse og virker i høj Grad som et Propagandaskrift for de Idealer, som bl. a. fremføres af Rotary-Bevægelsen og andre tilsvarende internationale Organisationer. Denne Tendens kommer dels frem gennem den stadige Fremhæven af disse Organisationers fortjenstfulde Indsats, dels gennem Bemærkninger som fx. følgende: »Den deskriptive Erhvervsetik maa formodes gennem sit objektive Forskningsarbejde som praktisk Konsekvens at ville lede i Retning af en fair og sober Prispolitik, hvorved Fremtidens Erhvervsliv i stedse stigende Grad vilde præges af Loyal Konkurrence« (S. 66, understreget her).

Fremstillingen er overhovedet præget af en optimistisk Begejstring for, hvor herlig vidt vi har bragt det med Hensyn til Handelsmoralens Højnelse, og en naiv Tillid til fremstaaende Handelsfolks Udtalelser om, at Handelens vigtigste Opgave er at tjene Samfundet (fx. S. 18 og 28). En saadan Indstilling er næppe til Gavn for den videnskabelige Objektivitet.

Skriftet beskæftiger sig udelukkende med de Normer, som gælder for Handelserhvervets Udøvere, mens Forf. overhodet ikke nævner andre Omraader indenfor Erhvervsetiken, fx. Arbejdspladsens Etik — Forholdet mellem Overordnet og Underordnet, Forholdet mellem Underordnede indbyrdes, Kollegialitetsbegrebet — der sociologisk set frembyder lige saa interessante Problemer. Emnet burde saaledes rettelig være betegnet som Handelsmoral eller Handelsetik.

Forfatteren fremhæver flere Steder, at dette Skrift behandler Emnet paa en ny Maade, ud fra ny Synspunkter (S. 33, 79). Saadanne direkte Proklamationer virker vist som oftest mod deres Hensigt.

Erik Schmidt.

Walter Förster: THEORIE DER WAHRUNGSENTWERTUNG. Gustav Fischer. Jena 1936. 123 S.

Efterhaanden som de forskellige Valutaer i og uden for Europa i Begyndelsen af 30'erne deprecieredes, tiltog ganske naturligt i Tyskland Diskussionen om, hvorvidt man burde lade Marken deltage i den almindelige »competitive depreciation«. Försters Bog er vel en rent teoretisk Analyse, men at den er tænkt som et Bidrag til den tyske Diskussion ses bl. a. af den Omhu, der vies Behandlingen af Inflationsangsten — en Faktor man utvivlsomt maa lade veje tungt i Overvejelserne om en De-jure-Depreciering af Marken, men som erfaringsmæssigt har spillet en relativt underordnet Rolle ved Devalueringer af Valutaer med en mindre voldsom Fortid end den tyske.

Forf. har ønsket at gennemføre en omfattende, teoretisk Undersøgelse af hele »Deprecieringsproblemet« — i Modsætning til tidligere Behand-

bør løse dem. Fremstillingen illustreres med en Række Exempler under Kapiteloverskrifter som: Reklameetik, Prispolitik i erhvervsetisk Belysning og Om unfair Handelsmetoder.

Forfatteren lægger stor Vægt paa, at der er Tale om en rent deskriptiv Videnskab, som »ikke har til Opgave at docere denne eller hin Moral-lære, men objektivt at undersøge de etiske Normer og moralske Forestillinger, der behersker Erhvervslivet og dets Udøvere« (Side 9, jvnf. 27 og 30). Den deskriptive Erhvervsetik er herefter altsaa en Gren af Sociologien. — Til Trods for denne tydelige Erklæring er Skriftet dog stærkt præget af Forfatterens personlige Opfattelse og virker i høj Grad som et Propagandaskrift for de Idealer, som bl. a. fremføres af Rotary-Bevægelsen og andre tilsvarende internationale Organisationer. Denne Tendens kommer dels frem gennem den stadige Fremhæven af disse Organisationers fortjenstfulde Indsats, dels gennem Bemærkninger som fx. følgende: »Den deskriptive Erhvervsetik maa formodes gennem sit objektive Forskningsarbejde som praktisk Konsekvens at ville lede i Retning af en fair og sober Prispolitik, hvorved Fremtidens Erhvervsliv i stedse stigende Grad vilde præges af Loyal Konkurrence« (S. 66, understreget her).

Fremstillingen er overhovedet præget af en optimistisk Begejstring for, hvor herlig vidt vi har bragt det med Hensyn til Handelsmoralens Højnelse, og en naiv Tillid til fremstaaende Handelsfolks Udtalelser om, at Handelens vigtigste Opgave er at tjene Samfundet (fx. S. 18 og 28). En saadan Indstilling er næppe til Gavn for den videnskabelige Objektivitet.

Skriftet beskæftiger sig udelukkende med de Normer, som gælder for Handelserhvervets Udøvere, mens Forf. overhodet ikke nævner andre Omraader indenfor Erhvervsetiken, fx. Arbejdspladsens Etik — Forholdet mellem Overordnet og Underordnet, Forholdet mellem Underordnede indbyrdes, Kollegialitetsbegrebet — der sociologisk set frembyder lige saa interessante Problemer. Emnet burde saaledes rettelig være betegnet som Handelsmoral eller Handelsetik.

Forfatteren fremhæver flere Steder, at dette Skrift behandler Emnet paa en ny Maade, ud fra ny Synspunkter (S. 33, 79). Saadanne direkte Proklamationer virker vist som oftest mod deres Hensigt.

Erik Schmidt.

Walter Förster: THEORIE DER WAHRUNGSENTWERTUNG. Gustav Fischer. Jena 1936. 123 S.

Efterhaanden som de forskellige Valutaer i og uden for Europa i Begyndelsen af 30'erne deprecieredes, tiltog ganske naturligt i Tyskland Diskussionen om, hvorvidt man burde lade Marken deltage i den almindelige »competitive depreciation«. Försters Bog er vel en rent teoretisk Analyse, men at den er tænkt som et Bidrag til den tyske Diskussion ses bl. a. af den Omhu, der vies Behandlingen af Inflationsangsten — en Faktor man utvivlsomt maa lade veje tungt i Overvejelserne om en De-jure-Depreciering af Marken, men som erfaringsmæssigt har spillet en relativt underordnet Rolle ved Devalueringer af Valutaer med en mindre voldsom Fortid end den tyske.

Forf. har ønsket at gennemføre en omfattende, teoretisk Undersøgelse af hele »Deprecieringsproblemet« — i Modsætning til tidligere Behand-

linger af Emnet, som efter Forf.s Mening i for høj Grad har omhandlet »Teilproblemen«. Det er en særdeles krævende Opgave, Forf. har stillet sig, naar man betænker, hvor sammensat Problemkomplekset omkring Valutadepreciering er; der findes vel næppe nogen Disciplin inden for Økonomiens Teori og Politik, som er en Redegørelse for Deprecieringens Teori uvedkommende, hvis denne Redegørelse skal kunne kaldes udtømmende eller dog i hvert Fald grundig. Förster har løst sin Opgave paa ca. 80 Sider, og da hans Bestræbelser i første Række synes at have være rettet mod at faa alt med, kan det ikke undre, at Bogens Værdi mindre ligger i dens videnskabelige Indsats end i dens utvivlsomme Muligheder som teoretisk Vejledning for politiske Debatorer — en Vejledning, der gør det af med mange gængse Fejlargumenter og samtidig henleder Opmærksomheden paa en Række Faktorer, som den offentlige Diskussion er tilbøjelig til at overse.

Forf. vil sondre mellem en handelspolitisk og en konjunkturpolitisk Hensigt med Depreciering. Der gøres opmærksom paa, at det første Maal især haves for Øje i Lande med stærkt passiv Betalingsbalance, men de særlige (og væsentlige) Problemer, der vil opstaa for Debitorlande under en stærk Depression, hvori det internationale Laanemarked evt. har svigtet, kommer Forf. ikke ind paa (cfr. derimod Prof. Axel Niensens Artikel i Westergaard-Festskriftet). Udelukkende konjunkturpolitiske har Motiverne efter Forf.s Mening alene været ved U. S. A.s og evt. Belgiens Deprecieringer, idet disse to Lande begge havde aktiv Betalingsbalance paa Devalueringstidspunktet. Almindeligvis vil man dog anføre begge Motiver for Valutasænkningen, ligesom man ogsaa kan tænke sig, at den alene er politisk betinget — som et Led i evt. Bestræbelser for at hidføre en ændret Fordeling.

Den egentlige teoretiske Udredning, som forberedes med en Gennemgang af nogle populære Argumenter, deler Forf. i 5 Afsnit. I disse undersøges Virkningerne af 1) en samtidig Devaluering af alle Valutaer, 2) en enkelt Valutas Depreciering, naar alle de øvrige forbliver stabile, og 3) naar andre Lande allerede har devalueret. I de to sidste, meget korte Afsnit undersøges dels Virkningerne paa Konjunktoren i Deprecierings-Landet og paa Verdenskonjunktoren, dels Betydningen af i hvilken Konjunkturfase Deprecieringen foretages.

I det Væld af Enkeltproblemer, som Forf. tangerer, og som han har formaaet at gøre overskueligt ved en minutiøst detailleret Systematik, savner man en samlet Undersøgelse af de særlige Reaktionen, der maa ventes under ufuldkommen Konkurrence og Monopolforhold. Forskellige Steder i Behandlingen ægges Læseren ogsaa til at komme med Indvendinger. Saaledes skriver Forf. (S. 71) om de Kapitalbevægelser, som sædvanligvis sættes i Gang omkring en Ændring af de udenlandske Valutakurser, at saadanne alene vil forekomme, hvis Devalueringen efterfølges af svingende Kurser, men ikke, hvis der straks sættes en ny Kurs, som det er tydeligt, at man kan og vil holde stabil (Devaluering). Dette kan dog højst gælde den Spekulation, som følger efter Deprecieringen. Det synes vigtigere, som Haberler gør det, at fremhæve den Kapitalflugt, som vil foregaa i den Valutasænkningen (der sjældent kommer uventet), og saa betragte Valget mellem fast eller svingende Kurs som afgørende for, om der

vil komme en Tilbagestrømning af Flugtkapitalen eller en yderligere Bortstrømning i Forventning om en fortsat Devaluering.

Undersøgelsen af Deprecieringens Betydning for Deprecieringslandets Konjunktur og for Verdenshandelen og Verdenskonjunktoren som Helhed er meget summarisk. Det har øjensynligt ikke været Forf.s Hensigt at komme nærmere ind paa de særlige Spørgsmaal, som her trænger sig paa, og det vilde derfor være for let en Sag ud fra f. Eks. Harberlers (senere udkomne) Konjunkturanalyse at paavise væsentlige Mangler i disse sidste Afsnit. Det skal derimod anføres, at Forf. for kategorisk synes at ville gøre Deprecieringslandenes Gevinst til Apprecieringslandenes Tab. Man kunde ogsaa, som S. E. Harris gør det i sin Bog »Exchange Depreciation«, anføre, at en Deprecieringsbølge over den Opgang, som Deprecieringslandene evt. faar, skaber Mulighed for en almindelig økonomisk Ekspansion og dermed en almindelig Vækst i Verdenshandelen. Harris mener saaledes ad statistisk Vej at kunne vise, at Deprecieringerne i 1933 bevirkede en saadan Opgang i Deprecieringslandene, at ogsaa Deflationen i Guldlandene blev modarbejdet.

Forf. paapeger i Forordet Savnet af en omfattende teoretisk Analyse af »Deprecieringsproblemet«. Naar man har læst Försters Bog, vil man ikke længere føle et saadant Savn, idet Bogen giver et stærkt Indtryk af, at dette Problem udgør en Sum af vanskelige Enkeltproblemer, som det forekommer hensigtsmæssigst at undersøge hver for sig, hvis ikke Analysen skal sprænge det rimeliges Rammer eller begrænses, som det her i visse Afsnit er sket, til Antydninger, hvorpaa interesserede selv kan bygge videre.

B. G. Jensen.